

"Istarska Riječ"

Istarski svakog četvrtke uveče. Svakog drugog četvrtika donosi literarni prilog „Mladi Istrani“. Preplata za tuzemstvo iznosi 15 — lira na godinu, a za inozemstvo 20 — lira. Uredništvo i uprava: Istarska Riječ, Trst (Trieste), Via S. Francesco d'Assisi 20/1. Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEĆ

Tijednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

Oglaši stote 4 lira

za svaki centimetar vlasni u širini jednoga stupca. Za visekratno uvrštenje daje se znatna popusta prema prodaji. Plaća se i u utjecaju. Traži se žalju uredništvo, a novac uprave. Nefrankirana se pisma ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

La „Gazzetta Ufficial“ N. 250 dd. 24 X 1923

§ 4. *U svim pučkim školama u Kraljevini obuka se vrši u državnom (čitaj: italijskom) jeziku.*

Na granici, gdje se obično govoriti drugi jezik, taj će se podučavati kao predmet u dodatnim satovima.

Podučavanje je drugog jezika obvezatno za inordne učenike, za koje su početkom godine njihovu roditelji ili zakoniti zastupnici tražili upis.

§ 4. *In tutte le scuole elementari del regno l'insegnamento è impartito nella lingua dello Stato.*

Nei confini nei quali si parli abitualmente la lingua diversa, questa sarà oggetto di studio, in ore aggiunte.

L'insegnamento della seconda lingua è obbligatorio per gli alunni allievoli, per i quali i genitori e gli esercenti la patria possono abbinare al principio dell'anno fatto dichiarazione di iscrizione.

Uništenje naših škola

Mussolinijev ministar prosvjetje, neka već usposobljeni za obuku u italijskom, kav filozof Gentile, izradio je osnovu, koja kao nastavom jeziku. Tražit će se od ova nekakvom reformisanjem pučkoga školstva u Italiji, ali joj je glavna svrha, da u što kraće vrijeme izbrisu svaki trag slavenstva u školama u ovim našem nesretnim kraju.

§ 4. te odvratne, već sankcionirane na redne kaže izrijekom:

U svim državnim, pučkim školama vrši se obuka u državnom (italijanskem) jeziku.

S ovim se jedinim stavkom brišu svi ostaci naših dosadašnjih hrvatskih i slovenskih škola. Ima doduše jedan drugi paragraf (§ 17), koji veli, da će ove školske godine italijski jezik biti nastavni samo u prvim razredima naših škola, tako da će djeca, što su ove godine stupila u II. razred moći da svrši i ostale razrede po dosadašnjem učevnijom osnovi. Prema tome bi posljednji naši razredi utrtili automatsko neđele do pet godina. Ali to stoji samo na papiru. Italijani su već ove godine počeli mijanči u mnogim školama do tri niza razreda, a neke škole, kaa oni u Dragi Mosečnici i razne druge u porečkom, pulskom, bosinjskom i pažinskom kotaru, jednostavno su — uklinci. Oni sami vele, i mi im moramo vjerovati, da će buduće godine nestati i posljednji hrvatski i slovenski razred.

Pitat ćete: a što će biti s hrvatskim odnosno sa slovenskim jezikom? Drugi stavak § 4. te nove naredbe veli, da će se u općinama, u kojima je u običaju koji drugi jezik učiti i taj jezik, ali u istima — nadodanim, a to znaci — iž razdive fitalijanske školske obuke.

Kako je poznato, jezik ide u red najtežih naučivonih predmeta. Zlog događa tu učenju jezika dan u satnicu prije svi, da tih djece uče, dok je u njima duž još svjež i vedor. Italijan ministar odredio je učenju našeg jezika posljednje sate, kada su djece već sasvim izmornili i nesposobni da slijede fumantnu učitelja. Izim toga, djece, koja budu učila hrvatski, morat će sjedjeti u školi u vrijeme, gdje će druga, italijska, djece, biti slobodna. I to ima svoju svrhu, koju nije teško pogoditi.

O tome, koliko će biti nedjeljno namjenjeno sati učenju našeg jezika, ministrica osnova mudri suti. Na jednom mjestu veli: da će se o tome odlučiti naknadno. Ni to nije bez priznaje svih.

A kakvi će biti učitelji, koji će obučavati djecu u drugome jeziku? Osnova veli, da će imati prednost tni učitelji, koji su

kao nastavom jeziku. Tražit će se od svih učitelja, koji žele da podučavaju drugi jezik, da budu za taj jezik i usposobljeni, ali § 18. veli, da će se u slučaju potrebe moći da obuka povjeriti i učitelju, koji nije usposobljen za obuku u "drugom" jeziku..

Tko pozna prilike, u kojima živimo, zna već unaprijed, da će se odmah na početku od "slučaja potrebe" napraviti — pravilo. Učenje jezika u "nadodanim" satima bit će — i to valjda samo neko vrijeme — jedna puka formalnost, da se svijetu zamazu oči. Tu formalnost ispuštanju će sami italijski učitelji. Da ih namame, stvorili su jedan cijeli paragraf (§ 5.) u kojem stoji, da će se onim učiteljima, koji budu u "nadodanim" satima podučavati drugi jezik, odbiti jedna godina iz broja godina prepisanih za odmjerivanje povisica berbara... Da će obuka toga jednoga "drugog" učitelja, vidi se i po tom, što su školske vlasti ove godine olupile sve provozne hrvatske i slovenske učitelje. One nekoliko definitivnih umirovili će se na skoro ili otjerati, i — la comedea sarà finita...

Učenje — drugog — jezika obvezatno je za one — "allievoli" (teži: bespravne, inojezice sriječi), kojih roditelji ili njihovi zamjenjenci budu na početku školske godine izjavili, da žele, da im se djece uče dočići "drugi" jezik. Tko pozna ove srednjevječne prilike, razumjet će odmah, da su ovime otvorena vrata svim mogućim i ne-mogućim zlopobarima.

Jos jedna interesantna i vrlo simpatična — pojava. Kao i svi ostali predmeti, tako će se i vjeroua učiti samo u italijskom jeziku. § 3. odreduje, da će nauk viere poučavati usposobljeni razredni učitelji ili "druga lica" (altre persone). G. svjetecima nigrje govor, a to je učenje — znamenito, da se našima zabran pristup i svaki udio u školi. Ministar Gentile drži učenje jezika u skoli. Ministar Gentile drži, tada će i one male, lako razumjive priečice iz Svetoga Pisma pridonijeli nemalo iznarranjenu ili kako oni vele — asimilaciju naše djece.

To je ujedno i svrha, u koju je izdana nova reforma.

Mi smo je danas dotakli tek letnici. Ovo nekoliko riječi nešta slušao krov u ono, što će ova izogovu da slijedi. Mi smo s ovim brutalnom, nečovjeoskom reformom pred narod i pred cijeli civilizacijski svijet, pa kud poklo da puklo.

Čemu zakon?

Na prvom mjestu gorovimo o školskoj reformi, što ju je izdala Mussolinijeva vladica. Na nase slavenske škole u ovim dažnici, kroz koju će se u to mjestu reći, da je ovaj

najznačajniji u našim krajevima u najkratcu vrijeme asi-militari, a to će reći: da ćemo preko noći postati Italijani. To je Mussolini obećao svojim fašistima, ali oni su tražili od njega, da se to izvrši odmah, te on naložio svome ministru Gentile, da izrabi osnovni zákon i anektirati našim krajevima, po kojoj će se u naškoj vrijeme zametsi svijet zgrazio nad njihovim nečovječnim, upravo barbarškim načinjem. Ali istini, ovakove školske osnove nisu ipak ni poskušali da nature svojim nesretnim po-

Kako je doslo do ove reforme? Svi znamo, kako su prije rata bataljoni Prusi postupali s Poljacima u Poznjanju i s Francuzima u Alzacija i Loreni. Cijeli se Francuzi i gorički fašisti (Mrak e compagnia). Mussolini im je već kada svoja načinjena, upravo barbarškim načinjem. Ali istini, ovakove školske osnove nisu ipak ni poskušali da nature svojim nesretnim po-

činjima. Jedan primjer: u toj nevjerojatnoj nastupu na vlast običao, da će se početkom juna, u sredbi stoji napisano, a sve ove školske godine učinuti na svakoj hrvatskoj i slovenskoj školi — prvi razred, učinuti. Kako se sjećate, on je javno izjavio, da će se slavensko pučanstvo u ovim

Taj zakon je, da tako kažemo, još topovo, jedva izišao iz ruke famoznoga filozofa-ministra, pa bi evčev mislio, da će ga vršiti barem oni, koji su ga stvorili i koji su po svojem položaju prvi zvani, da

to više, što je u drugom jednom paragrafu izrijekom rečeno, da će se buđeško školske godine ukinuti na svim našim školama — i opet jedan, t. j. drugi razred.

Dakako, sve je to strašno i nečovječno, ali oni su gospodari, pa čime što ih je volja.

Nego, njima kao da nije ni to dosta. Tako se dogodi, da su na mnogim našim školama, kao u Brseču, Vepreču, Požametu i drugim mahom prvi, drugi i treći razred u italijskom. Sto više: neki škole, kao na priliku onu u Mošćenici, koj dragi sasvim ukinuli. Kad se arci, ne se arči.

Tako oni, školski nadzornici, provedutir i kako se već sve zovu u državni ljudi, gaze prvi taj nečuvani zakon unatoč tome, da pod tim zakonom stoji i kraljev potpis.

Medutim to je na koncu konca donekle utješljivo za nas. Nasi ljudi vele savsim ispravno: ako se toga zakona ne drže oni, da su pri svrzi, da ga se drže, zasto da su ga vršimo mi, koji bismo od takovoga zakona imali štetu.

Po praznikih . . .

Hvala Bogu! Končali smo ceo vrsto praznikov i začemo lako sedati zapad.

Celih pet let od našega određenja, do danes smo imeli teži tokoliko praznikov, da si želimo po dopustu zopet malo devoljko u malo miru u oddihu. Preveć smo

praznovali u premalo delati, davše pa vseeno (tragi) in jesti je treba kljub temu vaski dan. Priznati pa moramo, da je u pravilu italijski narod mojster, kajti ni narod na svetu, ki bi mel tokilo smisla za lepo obliko u za lepo besedki pokrovino. Ljubiča, kojima je seljak vječovima robova, ne imajući doslatno zemlje, bila je njegova sveta pravica i davnja težnja. Radnik, koji je radec 10 sati dnevno stanovao u vlažnim barakama oko tvornica i propadao od raznih bolesti, ne mogavši da dostatno prehrani svoju obitelj, bilo je da postupno one mogući iskoristavanje njegove radne snage sa strane veleindustrijalaca. Ništa bolje nije bilo vojnici, koji je životario na frontu u oskudici zlostavljen i omaložavan od svojih predpostavljenih. Moral je u vojsci morao da padne, jer su skoro svaki čovjek, da so bile vse te pridrebiti učenje — državu, kojima je seljak vječovima robova, da se ne vratiti. Zemlja je u nadejnoj odnudi, preveć metli letih prekaši.

Sicer smo prepričani, da ne reflektojemo naš narod, ker je slovenski sasnici, koji je došao vojnik mirzo, ostali

na svojim mjestima, dok su viši vojnici krugovi bili potpuno bezmoćni, da provadjujte svoje naredbe, koje nije nitko izvrsavao.

Tako su se pojavili tri usporedne potkrepla u najodlučnijim i najglavnijim dijelovima ruskog naroda. Njihove zajedničke težnje zemlje, volje i mira, ispoljile su se novim ustanovama koje su počele da niču po čitavoj Rusiji. To su bili sovjeti radnički, seljački i vojnicički potopljenici. Privremena vlada, koja je često mijenjala svoje lice i svoje članove nije mogla nikako da riješi te osnovne i ne-odložive zahtjeve širokih masa. Zemlja je i nadalje ostala u rukama krupnih potopljenika, radnici, radnici je i vojnici i nadalje degradiran materialno. — Sovjeti su veće učebivali vlast i upliv u narodu i tako počeli organi borbe za interese radnika i seljaka. U njima su postepeno poprimili vodstvo predstavnici boljevički.

Rusija se nalazila u velikom kaosu, a dvije vlade, koje su bile oprećene po svojim sastavu i težnjama. Došlo je do bitnja i saziva narodne skupštine, koja nije takoder mogla da riješi glavna pitanja.

Zemlja je u nadalje ostala u rukama krupnih potopljenika, radnici, radnici je i vojnici i nadalje degradiran materialno. — Sovjeti su veće učebivali vlast i upliv u narodu i tako počeli organi borbe za interese radnika i seljaka. Tako je bila izvršena ruska oktobarska revolucija, sa kojom počinje sasvima nova doba u historiji ruskog naroda.

Za ruski narod nastaju dani puni žrtava, stradanja i iškustava. Zapadni vlastodržaci, bitnici su da na sve načine onemoguće opstanak nove vlade. Zato su Rusiju odrežali sa svim stranama, dok su u nutrijii zemlje počeli da polpiraju i organizuju od nezadovoljstva radnika, komada su bijeli da struše sovjetsku vlast. Nastaje sudbenost menjanje za opstanak Rusije, koja je organizirana neprirjetljivima, bez hrane i opreme i slabu organizovanu, počela sve vise da se sužuje. Od Rusije ostaje samo par garnizona, a nečini dušmani vrebaju sa zadovoljstvom.

Vsa ta vprašanja slišimo danes potajeno med vsemi italijskim državljanima in venecijancima. Jedan primjer: u toj nevjerojatnoj nastupu na vlast običao, da će se početkom juna, u sredbi stoji napisano, a sve ove školske godine učinuti na svakoj hrvatskoj i slovenskoj školi — prvi razred, učinuti. Kako je, da tako kažemo, još topovo, jedva izišao iz ruke famoznoga filozofa-ministra, pa bi evčev mislio, da će ga vršiti barem oni, koji su ga stvorili i koji su po svojem položaju prvi zvani, da

preživje se u svojoj družini. I, kako se spomeni, da postala — zakon!

Obljetnica ruske revolucije

Ovih dana slavi sovjetska Rusija šestodobnjicu svoje socijalne revolucije. 25. oktobra (po pravoslavnom koledaru) odnosno 7. novembra 1917. godine (po našem koledaru) preuzeši su vlast u državi radnički i seljački slojevi. Političkom revolucionom u februaru iste godine svrđenja je bila onražena dinastija Romanovi, zakletih ugrijetača ruskog mušika i radnika, a ruskomu se narodu osnovani željno očekivani dan slobode. Odmah je bila ustanovljena nova privremena vlada (vrećenje praviteljstvo), koja je već tada privredno, politički i kulturno utjecalo na svakog člana zemlje, učenja i volje, i upravu. Privremena vlada počela je vlasti, da u svaku cijenu nastavi sa saveznicima rat, koji su protiv vojnica, učitelja i seljaka, učenja i volje, i upravu. Radnici, koji je rado preuzeši vlast, učenja i seljaci, učenja i volje, i upravu. Radnik, koji je radeći 10 sati dnevno stanovao u vlažnim barakama oko tvornica i propadao od raznih bolesti, ne mogavši da dostatno prehrani svoju obitelj, bilo je da se potpuno one mogući iskoristavanje njegove radne snage sa strane veleindustrijalaca. Ništa bolje nije bilo vojnici, koji je životario na frontu u oskudici zlostavljen i omaložavan od svojih predpostavljenih. Moral je u vojsci morao da padne, jer su skoro svaki čovjek, da so bile vse te pridrebiti učenje — državu, kojima je seljak vječovima robova, da se ne vratiti. Zemlja je u nadejnoj odnudi, preveć metli letih prekaši.

Tako su se pojavili tri usporedne potkrepla u najodlučnijim i najglavnijim dijelovima ruskog naroda. Njihove zajedničke težnje zemlje, volje i mira, ispoljile su se novim ustanovama koje su počele da niču po čitavoj Rusiji. To su bili sovjeti radnički, seljački i vojnicički potopljenici. Privremena vlada, koja je često mijenjala svoje lice i svoje članove nije mogla nikako da riješi te osnovne i ne-odložive zahtjeve širokih masa. Zemlja je i nadalje ostala u rukama krupnih potopljenika, radnici, radnici je i vojnici i nadalje degradiran materialno. — Sovjeti su veće učebivali vlast i upliv u narodu i tako počeli organi borbe za interese radnika i seljaka. Tako je bila izvršena ruska oktobarska revolucija, sa kojom počinje sasvima nova doba u historiji ruskog naroda.

Za ruski narod nastaju dani puni žrtava, stradanja i iškustava. Zapadni vlastodržaci, bitnici su da na sve načine onemoguće opstanak nove vlade. Zato su Rusiju odrežali sa svim stranama, dok su u nutrijii zemlje počeli da polpiraju i organizuju od nezadovoljstva radnika, komada su bijeli da struše sovjetsku vlast. Nastaje sudbenost menjanje za opstanak Rusije, koja je organizirana neprirjetljivima, bez hrane i opreme i slabu organizovanu, počela sve vise da se sužuje. Tu je prvi put u historiji plaćala pravim žarom ljubav ruskog čovjeka do svoje zemlje i svog naroda. Sve što se oseća ruski i slavenski, sve što želi, da Rusija postane velika, svakako, koji ne će da njegova bogata i lijepa domovina po-

novca, koji bi se primao u prometu, a nova rentna marka još nije počela cirkulirati. Prije se sve više pogorjavaju, a nemoguće je predviđati, kako će se sve ovo svršiti.

Grčka.

Kraljevina Grčka ima oficirsku vladu. Na čelu te vlade stoji pukovnik Konatas i general Pangalos. U zadnje vrijeme došlo je po cijeloj državi do pobune protiv te vlade. Da nam budu ti dogadjaji razumljivi, moramo ukratko rekapsulirati posljednje političke događaje.

Zbog neuspjeha u Maloj Aziji bukvala je u Grčku. Oficiri su uveli zapravo diktaturu. Kralj Konstantin bio je svrgnut na prijestolje postavljen njegov sin Gjuro, a vladu je preuzeila vojничka liga. Ona je smrtno kaznila krivce poraza u Maloj Aziji, a samog je kraljevog brata Nikolu dozvonoj ofijeru iz Grčke. Oficiri su uveli zapravo diktaturu raspravljivši parlament. Iako su oni u većini venizelovske raspolaženja, ipak nisu htjeli predati vlast političarima Venizelosove stranke. Nedugo su naumili provesti izbore, ali sa redovitim izbornim zakonom, po kojem će vrlo vjerljivo dobiti većinu.

Pristake Konstantinove režime počekuju su bili pritajici. Međutim, što je vrijeme odmicalo i što su oficiri na vlasti pravili više pogriješaka, a tih imao mnogo bivali su hrvatski i otvoreni. Za vodju nezadovoljstva postavio je general Metaxas, a uzeo su pristali brojni časnici. Kad se procuo, da je generali general Pangalos i pukovnik Plastiras izmijenili izborni zakon i provesti izbore, digli su revoluciju. Kao opravdaju svoj čin učeli su vijet, da diktatori kanci srušiti kralja i proglašiti republiku u Venizelosom na čelu. Revolucija rasprouštala po čitavoj zemlji, a to pokazuje, da je pokret protiv današnjeg vlastitog diktatorskog vlasta, bio vrlo jak. Centar pobune bio je Peloponez.

Vlada je uglavnom ugušila pobunu i pobunjenika paopisa. Da ugusi revolucionu moralio je upotrijebiti kopnenu vojsku i mornaričku pomoći njih blokirati Peloponez. Pobuna još nije sasvim svladana. Neki su ustaše prebjegli na jugoslavenski teritorij. Ne zna se, da li je vodja ustaša general Metaxas uhapsen.

Ti dogadjaji pokazuju svu abnормalnost stanja u Grčkoj. U ove krize uveo ju je imperializam. Poraz u Maloj Aziji bio je za Grčku strahovit udarac, od kojeg se dugi neće oporaviti. On je otvorio dugi niz gradičanskih borbi, koje su od davnine grčki specijalisti. Do tih pobeda uspijeli ojačala bi bila monarhija. Međutim, poraz ustaša, indirektno je i poraz dinastije. Idući idući uspostavom dinastičke vlasti. Bilo kaj bilo, jedno je stalno, name, da su generali, koji vladaju, republikanski raspolaženi i da Venizelos radi na tome, da se končano riješi dinastiju. Navedena pobuna je samo jedan episod u borbi između dinastije i Venizelosa.

Rumunjska.

U Rumunjskoj je opet došlo do fašističke zavjere. Da nije ispijelo rumunjskim vlastima da otkriju tu zavjeru, već bi bilo došlo i do prevrata. Među zavjernicima ima mnogo oficira. Među tim imade najviše bivših austrijskih, ruskih i madžarskih oficira, koji su sada u rumunjskom vojsku. U zavjeri su upletene i mnoge privalte vidišnje ličnosti i nekoliko viših rumunjskih oficira. Udar je bio uperen protiv opstanaka same rumunjske države, kao takve, jer se revolucionarnim potresom htjelo ubiti sve ministre i članove vlade, a onda podijeliti Rumunjsku među bivše posjednike pojedinih krajeva, kako su prije pripadalo bivšoj Austro-Ugarskoj monarhiji i Rusiji, pa da na taj način ožive i uspostave bivšu monarhiju austro-madžarsku.

Domaće novosti

Otvoreno pismo.

Primano:

Signer

Provveditore agli Studi

Trst.

Po paragrafu 17. fanozne školske nadrede od 1. oktobra o. g. br. 2185, imali bi se početkom ove školske godine 1923-1924. poitaljančiti svrvi razredni na našim jugoslavenskim školama.

Medjutim u Berscu, Poljanama, Vrpoljima itd. poitaljančeni su osim prvoga također i drugi i treći razredi. U Dragi Mošćeničkoj barbarilj je isao za nekoliko koraka dalje, ondje se jednim potezom pera ukinula hrvatska škola, koju je i u lanjskoj godini, uza sav teror polazilo preko studijske dijete.

Sve to čini školski nadzornik Pegan. Čini li on to, da se pred Vama ne tako reko reabilitira zbog Ordena, sto ga je u svoje doba primio od cara Franje Josipa ili to čini zato, da počake našem svjetu, kako se u Italiji mogu zakoni nekažnjeni od gaze?

Roditelji.

Još jedan filozof.

Onaj prvi, koji je zavrnuto vratom našim školama, zove se Gentile. On je ministar. Drugi filozof zove se Benedetto Croce. On je bio ministar. I taj filozof Croce biva svojega kolega ministra i filozofa Gentile. Hvali ga, što je izradio ono "lijepo" i formoznu školsku osnovu.

On se obara na neke Italijane, koji su naši, da je ta osnova i za njih nevaljala i veli: — Ne treba se plasati! Još par mjeseci i nitko se više u Italiji neće sjećati prepirke, sto je ova osnova izazvala?

Ako se ova Croceva tvrdnja odnosi na

same Italijane, to je onda stvar njihova, da mu odgovore, kako zasljužuje. Ako se tiče i nas, onda izjavljujemo jasno i glasno, da gospodin Croce nema ni najprijetnivijeg pojma o našem narodu. Ima već pet godina, što smo se upoznali sa Sardenjom i ona nam je još živa u pamti i svima, i onima, koji su ondje bili i drugima, koji je nisu ni vidjeli. Tako je i s Narodnim domom u Trstu, u Puli itd. Tako je i s Ma-rezigama, Prostom itd. Mi znamo i uru, kad su pojedine naše škole zatvorene i poitaljančene, kada je iz naših crkvi morao da bježi na svećenik, a s njime i nas starci crkveni jezik. Mi sive pamet.

O nepravdama, što nam se nanešo, mi govorimo svaki dan, svaki sat. Pa mi i nemamo drugih razgovora; mi smo prisiljeni, da govorimo o slavarskoj, koje nas najviše tiče. Ova Gentilova školska reforma je nepravda, koju narod neće zaboraviti. Ima u životu naroda do-gadjaju, koji uspomena pretazi od oca na sinu, od sinu na unuka itd. Tako je i ova školska bruka. Mi smo prije dolasku Italijana u ovu krajnjenu imali po gradćima i selima ljepež broj školskih zgrada. Neke su od njih danas zatvorene, u drugima su silom smještene italijanske škole. Svejedno: narodna svijest bježe, duša pamt i zuljevitika ruka našega seljaka nekako sama od sebe pokazuje nevinom djetetu kćeri na briješu ili sred sela, kao da veli: — Evo, ono je bila naša škola! I došla je gruba sila, i rastjerila i učitelja i djecu.

Tako se to već sada piše i pričat će i u naprijed. Da, gospodine Croce, tako-ka se ne zaboravlja nikto, a kamo li je naš narod, o kome se zna, da vrlo dobro pamti.

I mi, gospodine Benedetto Croce, imamo jednoga velikoga filozofa i velikoga pjesnika. Že je napisao negdje ove zlatne pjesnici: **Naš narod šuti, ali i pamti!**

G. Croce! Jeste li vi u istini filozof? Ako jeste, i vi razmišljate malo o ovim pjesnicima našege pismaka.

Prijateljima širom Istre!

Primalo i dragovoljno uvrštavamo: Prigodom moje odlaska iz Istre nije mi bilo zbog preobičnog posta moguće da oprostim sa svim Istranima. Radi toga činim to sada putem „Istarske Riječi“. Svinj mojim prijateljima i znancima, s kojima sam proživio 24 godine u tuzi i ra-dosti, klječem: S Bogom, hraćo!

Svi oni, koji su predali meni stare austrijske krunе, dne 18. marta 1922., u zadnje vrijeme drugog sabiranja, kada dođe isplata, neka se obrate na Područničku Istarsku posušnjice u Pazinu, kojoj sam ju sve izričuo.

Česka Trepova, 28. X. 1923.

Na iskrenim pozdravom

Ivan Novak i obitelji,

bivši knjižar i papirničar u Pazinu.

Zabranra nošenja crnih košulja.

Generalni direktor policije u Rimu javlja, da je od 1. t. m. mjeseca zabranjeno nošenje crnih košulja. Crne košulje moći će i nadalje da nose samo članovi nacio-nalne milicije, koji redovito nose fašistički odor. Policijski organi imaju strogi nalog, da pripaže na sve prekrštelje ovog nare-djenja.

Naše novine pod oplužbom.

U zadnje vrijeme podignuta je da strane sudbenih vlasti optužba protiv „Istarske Riječi“, „Edinstva“ i „Učiteljskog lista“ radi toga, što su ti listovi kritizirali najmo-jiv načrt školske reforme. Nije isključena mogućnost, da će doći u naškoj vrijeme i u procesu. U jednom od narednih brojeva osvrnut ćemo se opširno na tu op-tuzbu.

Radostan glas za školsku djecu.

Uprava našeg lista dala je uvezati par stolna lanjskog godišta „Mladog Istra-nina“. Knjiga je uvezana u pol platna, a cijena joj je 7 lira. Preporučamo našim čitateljima, da ju odmah naruče i da ju daruju školskoj mladeži. Narudžbe prima Uprava „Istarske Riječi“ — Trst, via S. Francesco d'Assisi br. 20, I.

Narodni koledar „Franina i Jurina“ za godinu 1924.

Kako je našim čitateljima poznato, na-rodni koledar „Franina i Jurina“ izasao je i ove godine. Naši istarski seljaci nači-će u njemu dosta dobrili i pametnici napu-taka. Koledar ima 216 stranica te je okra-sen sa više lijepih slika. Sadržaj mu je ovaj: — Koledar — Crtica iz minulih dana — Kako je došlo do ugovora u Rapallo — Starac zvonar — Naše škole, prije i — sada — Mjesecina — Eugen Komšić — Uz Bisericu — Krmadavštvo u Istri — Duhan — Peradarstvo — Kako da sadimo voće — Soljenje i susjedstvo svinskog mesa — Vilina kosa — Kosinja trave — Korist žuma — Bilinska sruha — Djeteška-ljekarica — Malu seljačku torbicu — Medicina i

higijena — Stari kralj — Društva, skup-stine i zavabe — O lovu — Biljegovanje zadružnih knjiga — Novi porez na zemljištu prihod — Opći porez na vino — Zakon o pecenju rakije — Sirena — Franina i Jurina — Domaci ljekoviti — Čistoća i zdravlje — Da nam bunari ne budu leglo zaraze — Sto treba da znamo o državama cijelog svijeta — Kakva će biti godina 1924. — Sajmovi u Istri — Što se plaća za posti za pisma, pakete i brzojave — Biljezi za račune i potvrde — Inostrani konzulati u Trstu — Glasilo istarskih Slavena — Za zabavu — Cijena je koledaru 25 L. Na-rečije se kod uprave „Istarske Riječi“ u Trstu. Posto je naklada vrlo malena, preporučamo našim ljudima, da se požire sa narudžbom.

Za one, koji hoće da se u Ameriku.

Generalni iseljenički komesarijat u Rimu informira, da pozivi rođaka iz Amerike ne daju pravo na iseljenje izvan reda ni drugu prednost, nego je to samo jedan od uslova, što ih stavlja američkim državama za dozvolu iskrcanja.

Kod rješavanja molbi učenja se u obzir ne samo na vrijeme prijave nego i na po-koj molteš postupku u pogledu američkih za-kona, na njegove lične i porodične prilike, zanat, spol i starost, radnu sposobnost i potporu na koju može računati u Americi i konačno na pripadnost općini ili kraju, iz kojih se narod seli.

Budući da je ogroman broj onih, koji hoće da se ule, i italijanska kvota je vrlo malena, upozorju, da svim oni, kojima molbe nisu riješene, da treba da računaju prije s time, da ne će dobiti dozvole, ne-goli obrenuti. Preporuči im se s toga, da ostanu pri svome običajne poslije sve do dana, kad prime rješenje.

Molbe se ispituju tačno po redu kako su stigli komesariju.

Knjževnost i umetnost.

T. G. Masaryk: „Zabranuje djela...“

Naknadni odnos Jugoslavenskog Novinskog d. pokrenut je izdavanjem Massarykovih Iz-branih djela, od kojih je kao prva knjiga uprava izdala Borba za samoodređenje naroda. Ova je knjiga samostalno djelo, objavljeno preko 132 stranice na kojima su pri-kazani: Historijsko značenje rata — Narodni princip — Istočno pitanje — Rat do kraja Evrope. Knjiga imade sliku autora i autogram, stampana je na finom papiru, a cijena joj je din. 25. Dobiva se u svim većim jugoslavenskim knjižarijama i kod Nakladnog učilišta — Zagreb, Mošinsko ul. br. 6.

Ante Kovac: „Impresije iz jedne epohe.“

Jedan od napoplarnijih jugoslavenskih dobroyveričkih oficira g. Ante Kovac izdaje svoje impresije sa puta kroz zemlje i gra-dove, kada je za vrijeme rata putovan kroz Osmiju, Englesku, Francusku, Italiju, Grčku, Afriku, a učestvovao je i u borbama na sovjetskom frontu. Ovo je prva knjiga, iz koje učitavaju, kako se jedan inteligenčan i pa-triotični Hrvat smatalo u ratu medju Srbinjima i medju jugočinama. Ova nadavno interesantna zapisnica, s mnogo ljepih fotogra-fija, a osim literarno-memorijske vrijednosti sadrži u sebi mnogo historijskih dokumenta iz velike ratne epohe, dosad nepoznata. Cudezna slika svjetske panorame, redom se daju za drugom, pa se kognira što je din. 11. u njoj i komičnih i tragičnih scena, sto sve skupa daje jednu zaokruženu literarnu cjelinu. Nad svim dominira jedna apsolutna otvorenost i iskrenost.

Cijena je djeli sa piščenom fotografijom i poljicom 25 dinara, a naručiti se kod Hrvatskog stamparskog zavoda d. d., Nakladno-odjeljenje, Zagreb, Maruševa ul. 30.

Medulin, 3. novembra 1923.

Svega po malo

Što će se dogoditi do 30. novembra? Neka Franceska, koja je prekole počela u koncu svjetskog rata, proriće sad, da će se do 30. novembra dogoditi ovo: 1. Franceska će izmiriti s Niemackom, 2. U Evropi će se izvrlo ozbiljni politički događaji (zabune) ili kakva evropska država promjeniti svoju formu (ako je kraljevina, postat će državna publika, a ako je republika, postat će kraljevina). 3. Umjetnik će jedan veliki političar, koga vodio glavni riječ u svjetskom ratu, E. p. devidino, boće li se to i obistinuti.

Koliko probavi ptičji želudac?

Koš kokočom pojede ovećeg puža najedan je, to je pak, u poređenju, toliko, kada je ovećjk pojede govede stegno. Crvendac bi trebao toliko hrane, da bi čovjek, kad bi ga razmjerio jedu koliko i crvendac, mo-pojest klobusku dugu 8' metara.

Dopisnica uprave.

Gospodin P. R. u M. S.: Prephata, po-puta dona do kuće t. godine. Iznos od 10.200. odstupljen upravi P. R.

Darovi

za fond „Istarske Riječi“:

U znak protesta radi poitaljančenja naša škola i zatiranja naših novina, N. N. dona-je na fond „Istarske Riječi“ 50 lira. — Ziveti pre-meniti darovatelj! Napred za Istarsku Riječ!

Gosp. Miljan Jakov iz Lupoglav daram na fond našeg lista 5 lira. — Ugleđeni s drugi!

Odgovoren urednik: IVAN MARIA MICHELUČI

Izlažavati: DR. STOJAN BRAJŠA I IVAN STAV-

Tisk: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

Književno društvo

za Stediju i zajmove

pozivaju sve svoje članove

ra

redovitu godišnju glavnu skupštini,

kao će se obdržavati u nedjelju 1. novembra 1923. u 14 sati u kući g. Jakov Kira u Medulinu sa ovim

dnevnim redom:

1. Izvješće upravnoga i nadzornoga odbora.

2. Čitanje i odobrenje računskoga za-konta za poslovnu godinu 1922.

3. Čitanje revizijskoga izvješća Zadržane Zvezde u Trstu.

4. Premjena § 41. zadržućih pravila.

5. Slučajnosti.

Ako u određenim sat ne bude prisutan d. voljan broj članova, to će se ista skupština obdržavati pol sata kasnije sa istim dnevnim redom bez obzira na broj prisutnih članova.

Računski zaključak stoji na uvid članova i državnog pisarja za vrijeme uredovljene sastanke.

Medulin, 3. novembra 1923.

Upravni odbor.

Predaje se jedino u Čakovu (Vidovec) kraj Željeznicke postaje postolje, gospodina sa trafilem, stiňnjem i kuću, u dvojstvu. Kućica za stanovanje, pripadajući gradištem i vrom. Cijena svakog ukupno 25 dinara. — Upitati pismeno ili telefonski, Zagreb, Petrinjska ulica, 46, Kolacko.

IZAŠAO JE
NARODNI KOLEDAR ZA ISTRU
„FRANINA I JURINA“
ZA PRESTUPNU GODINU
— 1924 —

Tko hoće da zna, kada je koji Svetac, kada je mjesecna mijena, sto mu je činili u kući, staji, vinogradu, polju itd., što određuju novi zakoni, tko hoće da nauči stotinu lijepih i korišnijih stvari i tko želi, da se uz to još i požabavi, neka odmai naruci

NARODNI KOLEDAR ZA ISTRU
„FRANINA I JURINA“

koji je okrašen sa mnogo slika i koji ima 216 stranica.

Cijena L. 2,50 — Trgovcima popust.

Narudžbe prima uprava „ISTAJSKE RIJEĆI“ u Trstu (Via S. Francesco d'Assisi, 20 L.), a prodaje se u knjižari Ant. Tomašića u Opatiji i J. Stoke u Trstu, Via Milano br. 37.